

Výročná správa o činnosti a hospodárení za rok 2017

VIA CULTURA; Inštitút pre kultúrnu politiku,

občianske združenie

IČO: 42262119

Štefánikova 25, Bratislava 811 09

Štatutárny zástupca: Magdaléna Vášáryová, predsedníčka Správnej rady

Úvod

V roku 2017 občianske združenie **VIA CULTURA; Inštitút pre kultúrnu politiku (IKP)** vykonávalo svoju kmeňovú činnosť, ktorá zahŕňa vypracovávanie riešení a odporúčaní pre novú kultúrnu politiku Slovenskej republiky posilňovaním kritického myslenia, kultivovaním mravov doma aj v spolupráci so zahraničnými inštitúciami. IKP je prvou mimovládnu iniciatívou, ktorá kriticky analyzuje aktuálny stav kultúrnej a vzdelávacej politiky SR, ako aj aktivity samospráv a nezávislých kultúrnych organizácií a iniciatív na území Slovenskej republiky. Prekonáva systémovú a hodnotovú izoláciu Slovenska medzi kultúrne vyspelými krajinami EÚ a sveta. Vyhodnocuje skúsenosti a teoretické analýzy a ponúka progresívnejšie riešenia v prospech rozvoja kultúry, vzdelania a ľudských práv. Súčasťou činnosti je sledovanie, analyzovanie a aktívne prispievanie do odborného diskurzu o kultúrnej politike Slovenskej republiky.

So základnou činnosťou Inštitútu pre kultúrnu politiku v roku 2017 súviseli 4 hlavné projekty:

- 1. Vzdelávanie v kultúre – liek proti hlúpnutiu? –** medziodborová aktivita s konferenciou
- 2. Rukoväť kultúrnej politiky –** séria štúdií ku financovaniu, participácii a infraštruktúre kultúry
- 3. Kultúrny kyslík –** vydávanie internetového kultúrno-politického štvrťročníka
- 4. MEMO-GYM: Stretnutia európskeho druhu –** posilňovňa pamäti pre mladú generáciu – interaktívna vzdelávacia aktivita

Inštitút pre kultúrnu politiku (IKP) v sa aj v roku 2017 systematicky venoval kultúrnej politike, kritickému mysleniu v oblasti kultúry, vzdelania a ľudských práv a kultivovaniu spoločenských a kultúrnych vzorcov správania sa.

Magdaléna Vášáryová

a tím IKP

Vzdelávanie v kultúre – liek proti hlúpnutiu?

Podprogram Medziodborové vzdelávacie aktivity (D) *dotácia z Fondu na podporu umenia*

Hlavným výstupom projektu je medziodborová konferencia "Vzdelávanie v kultúre ; liek proti hlúpnutiu?", ktorá bola jako platforma príspevkom do celospoločenskej diskusie o riešení situácie v školstve. Inštitút pre kultúrnu politiku nastolil otázku, ako môže užšie prepojenie vzdelávania, školstva, výučby, najmä mládeže, ale aj celoživotného vzdelávania, s kultúrou, umením pomôcť pri riešení upadajúcej úrovne školstva a vzdelanosti, potvrdzovanej medzinárodymi porovnávacími výskumami. Na jednom podujatí sa zišli pedagógovia, pracovníci v kultúre a umelci a diskutovali v dvoch paneloch - prvý bol teoretickejší, zameraný na vzdelávanie a jeho presahy do kultúry, druhý praktickejší a zameraný na umelecké vzdelávanie a vytváranie vzťahu k umeniu a kultúre. Ďalším výstupom je publikácia autorizovaných príspevkov prednášajúcich expertov i umelcov, ktorá je k dispozícii nielen vytlačená, ale aj na web stránke IKP. Stretnutie ľudí prinieslo aj synergické efekty a originálne myšlienky, ktoré môžu pozitívne ovplyvniť jednostranný nárek nad úrovňou vzdelanosti a kultúrnosti nášho národa.

Konferencia vytvorila aj priestor na dialóg medzi MK SR a MŠVVŠ SR, s cieľom potlačiť zaužívaný rezortizmus, na ktorý na Slovensku trpíme, avšak, ako by sa dalo predpokladať, dotyčné ministerstvá na našu výzvu buď nereagovali vôbec (minister školstva Peter Plavčan), alebo sa ospravedlnili s tým, že v tejto oblasti robí rezort všetko potrebné (minister kultúry Marek Maďarič).

Obsah konferencie a osoby:

organizátorka Magdaléna Vášáryová, Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku

Hlavný referát – Miron Zelina – Múdrosť ako prevencia nekultúrnosti

Prvý diskusný panel – Aká silná je potreba zmeny vzťahu medzi kultúrou a školstvom?

Vladimír Burjan, Učiace sa Slovensko

Svetlana Waradzinová, Vysoká škola múzických umení

Jana Spekhorstová, ZUŠ Třebíč

Andrea Tittelová, Youth Policy Education

Počas obednej prestávky ukážka vyučovania – Jana Spekhorstová, Rastislav Sumega

Hlavná prednáška – Daniel Hevier – Kultúra vzdelanosti – vzdelanosť kultúrou

Druhý diskusný panel – Ako motivovať kultúrne inštitúcie, aby aktívne zasahovali do vzdelávania v kultúre?

Anna Gondášová, Asociácia ZUŠ

Marcela Kvetková, KC Modra

Michal Kubovčík, herec, aktivista

Daniel Matej, Pedagogická fakulta UK

Ľuboslava Lacjaková, 1. slovenské literárne gymnázium Revúca

Hlavnými spíkrami podujatia boli prof. Miron Zelina a spisovateľ Daniel Hevier, ako významné osobnosti z oblasti vzdelávania, kultúry a umenia. Za projekt Učiace sa Slovensko bol prizvaný odborník na pedagogiku dr. Vladimír Burjan, za umelecké školy predsedníčka združenia ZUŠ-iek Anna Gondášová, z vysokoškolského umeleckého vzdelávania Svetlana Waradzinová, z oblasti galerijnej pedagogiky a organizácie kultúrnych aktivít Marcela Kvetková, za umelecké vzdelávanie Jana Spekhorstová z Českej republiky, z oblasti hudby doc. Daniel Matej, z oblasti aktivizácie mládeže Andrea Tittelová, z oblasti umenia a vzdelávania umenia herec Michal Kubovčík. Odznel aj príspevok riaditeľky literárneho gymnázia Ľuboslavy Lacjakovej, ktorá sa z organizačných dôvodov nemohla uvoľniť (vedenie BBSK) a osobne zúčastniť. V rámci prednášky k umeleckému školstvu vystúpil na modelovej hodine J. Spekhorstovej hudobník - študent bratislavského

konzervatória Rastislav Sumega. Konferenciu moderovala Magdaléna Vášáryová.

Projekt začal v na prelome februára a marca 2017, kedy Inštitút pre kultúrnu politiku oslovoval potenciálnych účastníkov a avizoval cez svoje komunikačné kanály konferenciu Vzdelávanie v kultúre: liek proti hlúpnutiu? Pôvodne plánované miesto konania - adresa sídla IKP (Pistoriho palác) nebolo kvôli rekonštrukcii možné využiť, preto bolo po prieskume trhu vybrané miesto konania - konferenčná sála Hotelu Loft. Samotná konferencia sa konala dňa 13. 6. 2017 od 9 do cca 16:30. Po konferencii prebiehala komunikácia s prednášateľmi, ktorí súhlasili s uverejnením príspevku a napokon vyšla v decembri 2017 publikácia - zborník s ISBN 978-80-972562-7-2 (brož.) a ISBN 978-80-972562-8-9 (PDF), ktoré sú ponúkané a propagované na stránke IKP.sk, v sekcii Knižnica.

Cieľová skupina

Medzi predstaviteľov cieľových skupín patria učitelia, pracovníci kultúrnych inštitúcií, ktoré majú v štatúte vzdelávanie; odborná verejnosť, osobnosti kultúry a umenia, pracovníci ministerstiev a občianskych aktivít na záchranu školstva, študenti pedagogických smerov univerzít, verejnosť všeobecne.

Konferencia "Vzdelávanie v kultúre: liek proti hlúpnutiu?" bola príspevkom do celospoločenského diskurzu a platformou pre slobodné vyjadrenie postojov, prístupov a názorov. Inštitút pre kultúrnu politiku na pravidelnej báze spolupracuje s odbornou, vedeckou a akademickou komunitou, pričom uvedená konferencia pomohla upevniť pozíciu Inštitútu, rozšíriť jeho bázu spolupracovníkov, s celkovým cieľom prebudiť stagnujúcu diskusiu a letargiu zainteresovaných strán. Konferencia, jej výstupy a odkazy sa tak stávajú nezmazateľnou súčasťou publikačného priestoru a verejného diskurzu.

Rukoväť kultúrnej politiky

Podprogram Medziodborový výskum, publikačná a prekladateľská činnosť
dotácia z Fondu na podporu umenia

Výstupom projektu bolo vytvorenie série odborných štúdií Rukoväť kultúrnej politiky I. - III., podrobenie štúdií oponentúre a diskusii s odborníkmi v oblasti kultúry v rámci okrúhleho stola. Následné redigovanie, dopracovanie štúdií a ich vydanie v elektronickej podobe. El. verzia je voľne dostupná pre širokú verejnosť v elektronickej knižnici inštitútu na webovej stránke www.ikp.sk.

Publikácia je verejne dostupná pre širokú verejnosť. Svojich čitateľov nachádza predovšetkým v radoch odbornej verejnosti v sektore kultúra, umenie. Odborní pracovníci, ktorí venujú pozornosť kultúrnej politike a kultúrnej štatistike, študenti a pedagógovia, decision makeri a úradníci na rôznych úrovniach v riadenia verejného sektora, pracovníci kultúrnych organizácií. Štúdiá môže slúžiť ako nástroj informovania, rozhodovania, ale aj v prípade fundraisingu v kultúre.

Míľniky v projekte:

7.2. 2018 realizácia okrúhleho stola s recenzentmi v sídle Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku, Pistoriho palác, Bratislava

31.3. 2018 vydanie publikácie Rukoväť kultúrnej politiky I.-III., Inštitút kultúrnej politiky v Bratislave

Odbornú odozvu sme zabezpečili už v procese tvorby štúdií realizáciou okrúhleho stola s odborníkmi v oblasti kultúry, ktorí nám poskytli svoje pripomienky k danej práci. Výstupy okrúhleho stola sú zdokumentované - videonahrávka diskusie, sumár spísaných pripomienok, fotodokumentácia. Informáciu o vytvorení publikácie sme médiám zaslali formou tlačovej správy po vydaní publikácie.

Kultúrny kyslík – vydávanie internetového kultúrno-politického štvrťročníka

Podprogram *Vydávanie internetových časopisov*

dotácia z Fondu na podporu umenia

Garantmi kvality každého čísla sú členovia redakčnej rady zo Slovenska aj zo zahraničia v zložení: - Erhardt Busek (Rakúsko) ; riaditeľ Inštitútu pre dunajský priestor a bývalý minister školstva, Viedeň - Jacek Purchla (Poľsko) ; riaditeľ Medzinárodného kultúrneho centra, Krakov - Jiří Stránský (Česko) ; spisovateľ a bývalý predseda českého PEN klubu, Praha - Michal Prokop (Česko) ; hudobník, kultúrny aktivista, pedagóg v oblasti kultúry, Praha - Péter Inkei (Maďarsko) ; riaditeľ Budapeštianskeho observatória pre kultúrnu politiku, Budapešť - Tomáš Janovic (Slovensko) ; spisovateľ a publicista, Bratislava - Marián Amsler (Slovensko) ; divadelný režisér, Brno - Michal Ditte (Slovensko) ; režisér, dramaturg, kultúrny aktivista, Divadlo Pôtoň, Bátorvce - Pavlína Fichta Čierna (Slovensko) ; výtvarníčka, pedagogička, Žilina Redakciu Kultúrneho kyslíka tvorí tím Inštitútu pre kultúrnu politiku v zložení: Mgr. art. Jana Javorská, ArtD., Mgr. Martin Katuščák, PhD., Mgr. Magdaléna Vášáryová. Pokračovanie KK v roku 2017 je postavené na osobnostiach ako Dušan Dušek, Ivan Kamenec, Ivan Korčok, Milan Lasica, Zuzana Mistríková, Eva Ľuptáková, Stanislav Vallo, Magdaléna Vášáryová, Juraj Buzalka, Tomáš Janovic, Miloš Dudáš a mnohí ďalší, ktorých názory Kultúrny kyslík prináša.

Kultúrny kyslík ako internetová platforma bola počas roku 2017 udržiavaná v online prostredí z redakčného ústredia v kancelárii OZ Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku v Pistoriho paláci na Štefánikovej ulici č. 25 v Bratislave. Online časopis ako aj celé webové sídlo s kontextom think-tanku "Inštitút pre kultúrnu politiku" je prístupný a udržiavaný na webovej doméne www.ikp.sk.

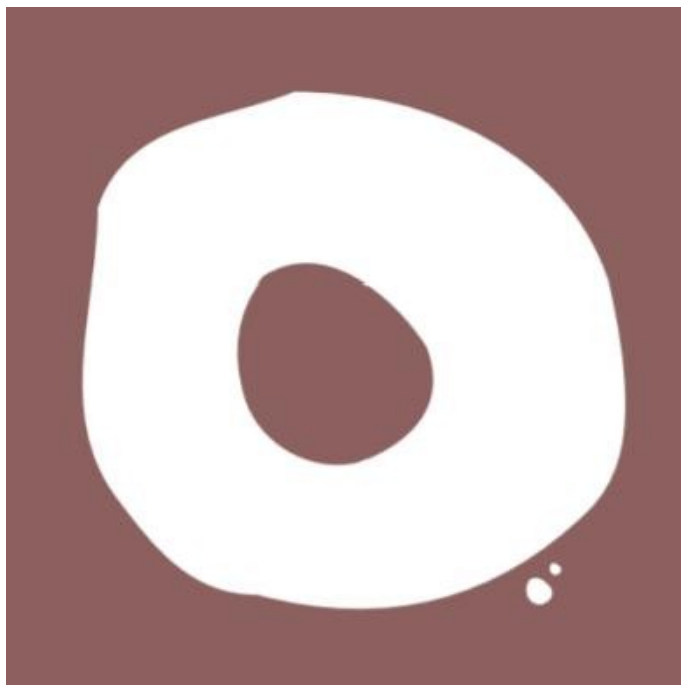
Kultúrny kyslík je predovšetkým pre úradníkov, zamestnancov v kultúre na vládnej i samosprávnej úrovni, ako aj pre širšiu kultúrnu verejnosť. Reflexiu ponúka aj na činnosť vedenia rezortu kultúry vzniká, kde v súčasnosti vzniká analytický útvar - Inštitút kultúrnej politiky. Minister a jeho tím tak bude mať dva inštitúty so skratkou IKP, jeden novovzniknutý štátny s inžinierskym prístupom ku kultúre a opatrnými a závislosťou podmienenými radami a druhý mimovládny s úprimne kritickými názormi nezávislej internetovej otvorenej komunity, ktorej integrálnou súčasťou je aj pravidelne vypúšťaný Kultúrny kyslík.

Propagácia projektu mala formu štyroch tlačových správ ku každému z čísel Kultúrneho kyslíka, ktoré boli rozposlané na adresy médií a kontaktov spolu s linkou na samotný časopis. Ďalšia propagácia bola realizovaná cez sociálnej siete, kde boli zdieľané príspevky s linkou na Kultúrny kyslík medzi sledovateľmi oficiálneho profilu FB Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku. Každý príspevok dosahoval niekoľko stoviek videní. Ku každému vydaniu vyšla tlačová správa, rozposlaná na zoznam kontaktov IKP. Vysokú účinnosť malo osobné zdieľanie príspevkov. Časopis Kultúrny kyslík bude aj budúcnosti verejne prístupný a vyhľadávateľný cez internetové vyhľadávacie nástroje, tvorí súčasť postupne budovanej webovej bázy Inštitútu pre kultúrnu politiku postupne pribúdajúcich znalostí, skúseností, názorov, myšlienok, nápadov a inšpirácií pre rozvoj kultúry a kultúrnej politiky.

Na základe sledovania štatistík návštevnosti a sledovanosti dosahuje priemerná návštevnosť celého webu [ikp](http://www.ikp.sk) čítanosti časopisu predpokladaných rádovo niekoľko stoviek čitateľov. V redakcii si uvedomujeme, že sme kritická platforma určená najmä do radov verejných zamestnancov. Práve z radov zamestnancov verejnej správy, samospráv, úradov nám prichádzajú pozitívne ohlasy, keďže podobná platforma pre kultúrnu politiku neexistuje. Máme informácie, medzi čitateľov patria aj pracovníci Ministerstva kultúry , vrátane vedenia, čoho dôkazom je, že postupne zapracovávajú myšlienky a návrhy z kultúrneho kyslíka do svojich programov, ako aj reagujú vo svojich vystúpeniach na kritické úvahy. Idey a návrhy z kultúrneho kyslíka prenikajú aj do prác kultúrnych referentov v niektorých krajských

samosprávach (napr. Bratislavský SK, ktorý sa inšpiroval pri vypracovávaní grantovej schémy).

V projekte vyšlo oproti plánovanému počtu 4 štvrťročných čísel navyše číslo "4 špeciál" o architektúre.

MEMO-GYM: Stretnutia európskeho druhu – posilňovňa pamäti pre mladú generáciu

Program Medzinárodné vzťahy a zahraničná politika SR

Dotácia od Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR na účel realizácie projektov a programov verejno-vzdelávacích podujatí, vedeckých konferencií a seminárov s tematikou medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky SR.

Projekt MEMO-GYM (Memory Gym, t.j. posilňovňa pamäti, pamäťocvičňa) - využíva fakt, že mladá generácia Slovenska sa pri prijímaní dôležitých informácií potrebuje zároveň aj zabávať. Šesť bábok v životnej veľkosti predstavovalo šesť dôležitých osobností slovenského života 20. storočia, na ktoré by sme nemali zabudnúť bez ujmy na vlastnej európskej budúcnosti. Osobnosti, ktoré bez ohľadu na riziko, straty nielen spoločenskej pozície, finančnej úrovne ale aj života, sa postavili proti väčšinovému zmanipulovanému hnutiu a s vedomím historickej nevyhnutnosti sa pustili za demokratické i európske Slovensko. Ľudia ako Rudolf Vrba, Alfréd Wetzler, Ján Golian, Janko Jesenský, Zora Jesenská a vzdelaná a proeurópsky orientovaná štatistická slovenská žena poskytli dostatočne široký diapazón tém, o ktoré sa stredoškolskí študenti v rámci projektu zaujímali. Všetky tieto osobnosti možno dnes označiť príznačne, že vystupovali proti totalitným praktikám, nedemokratickým postupom, proti ľudáctvu, bolševizmu, a to aj s nasadením vlastného života. Jednoduché tabuľky s najdôležitejšími informáciami, ktoré mali bábky na krku, umožnili aj tým najmenej informovaným zoznámiť sa s príbehmi jednotlivých osobností a okolo každej z bábok sa v školách vytvárali krúžky študentov, ktorí zápalisto diskutovali. Jedným z cieľov projektu bolo aj využiť moderný spôsob šírenia informácií a obsahu pomocou "selfies (svojok)" na zafixovanie poznatkov na dlhší čas. Rok trvania projektu je ale príliš krátky na vyhodnotenie dlhodobého účinku tohto typu pozitívneho ovplyvňovania historickej pamäti mládeže, postavenej v priamom rozpore k vplyvu slovenských extrémistov na stredných školách dnes.

Október 2017: finalizácia ideového zámeru, dramaturgie a scenára, návrh a výroba bábok

November 2017: dodanie a prevzatie bábok, umiestňovanie na vybraných, miestach oslovenie vybraných stredných škôl v Bratislavskom, Banskobystrickom a Žilinskom kraji (3 stredné školy v každom, spolu 9). Bábky boli umiestnené najprv vo verejne prístupnom priestore Spolkového domu Živena v Martine, kde má priestory základná škola, umelecká škola, antikvariát, divadelný súbor. V čase, kedy boli v priestoroch bábky, sa v budove konali ďalšie aktivity, ako školenia pre nezamestnaných, o bezpečnosti a ochrane a iné.

December 2017: základe záujmu zo strany škôl boli bábky prenesené postupne do Spojenej strednej odbornej školy obchodu a služieb v Martine, na Gymnázium Viliama Paulínyho Tótha a Strednú odbornú školu stavebnú v Banskej Bystrici - Kremničke. Bábky boli napokon prevezené do priestorov Pistoriho paláca, kde sú pripravené na šírenie svojho posolstva na ďalších výjazdoch medzi ľuďmi.

S bábkami prišlo priamo do styku a s príslušným kontextom bolo oboznámených asi 2 000 najmä mladých ľudí. Pokiaľ bolo možné sledovať angažovanosť a šírenie na sociálnych sieťach, Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku zaznamenal ďalších asi 1 500 interakcií na internete. Z dôvodu nezasahovania do súkromia neboli sledované osobné profily zúčastnených, predpokladá sa však vysoká aktivita vzhľadom na atraktivitu samotných bábok a dramaturgie, podnecujúcej k zhotoveniu

“selfies”.

Na projekte sa autorsky podieľali členovia think-tanku Inštitút pre kultúrnu politiku Magdaléna Vášáryová, Jana Javorská, Martin Katuščák, profesionálna bábkarka Katarína Mažáryová, a organizačné, manažérske, logistické a administratívne činnosti boli zabezpečené externými subjektmi.

Najdôležitejšou odozvou sú reakcie učiteľov na navštívených stredných školách. Bezprostredné reakcie počas trvania projektu boli stopercentne pozitívne a projekt vzbudil veľký ohlas najmä zo strany učiteľov dejepisu, literatúry a iných humanitných predmetov. Zároveň sa ukázalo, že školy – najmä gymnáziá v Bratislave a veľkých sídlach sú dostatočne saturované návštevami a aktivitami, ktoré reflektujú aj nami nastolené témy. Problém sú stredné školy negymnaziálneho typu vo vzdialenejších regiónoch Slovenska. Ale o to pozitívnejšia reakcie je zo strany ich profesorského zboru. Reakcia ľudí, ktorí sa popri tom stretli s bábkami v životnej veľkosti, končili po prvotnom úľaku a prekvapení vždy pristavením sa a požadovaním ďalších informácií.

Zámerom projektu bolo držať sa v mediálnom priestore, ktorí využívajú mladí ľudia, teda najmä sociálne siete. Súčasťou bábok bol QR kód s webovou linkou priamo na galériu s identifikáciou bábok a kontextom. Využívali sme náš profil na sociálnej sieti sieť (Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku). V prostredí sociálnych sietí boli s pomocou selfies a fotografií témou oslovené okruhy priateľov jednotlivých študentov. Informácie o MEMO-GYM komunikovali školy na nástenkách, školským rozhlasom, ako aj na školských webových stránkach.

*„Mohli sme to vzdať, ale neurobili sme to.
Aj kvôli vám.“*

Memo Gym

**Stretnutia európskeho druhu
Posilňovňa pamäti pre mladú generáciu**

Realizované s finančnou podporou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v rámci dotačného programu medzinárodné vzťahy a zahraničná politika SR. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedné občianske združenie Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku, Štefánikova 25, 811 09 Bratislava, IČO 42262119

Finačné ukazovatele:

Dátum			Príjem
GRANTY			
FPU	Vzdelávanie v kultúre, liek proti hlúpnutiu		4000 €
FPU	Kultúrny kyslík		3000 €
FPU	Rukoväť		1500 €
MZV SR	MEMOGYM		5000 €
Spolu:			13500 €
Projekty			
Spolu:			0 €
Úroky			
	Úroky		
Spolu:			0,10 €
Pôžička do pokladne			
	Pôžička		850 €
Spolu:			850 €
2% z dane			
	2% z dane		0 €
Spolu:			0 €
Zostatok z minulého roka			
	zostatok na účte		4200,87 €
	zostatok v pokladni		510,85 €
Spolu:			4711,72 €
Spolu:			19061,82 €

Dátum		Výdavky
REŽIJNÉ NÁKLADY		
		3031,44 €
Spolu:		3031,44 €
GRANTY NÁKLADY		
FPU	Vzdelávanie v kultúre, liek proti hlúpnutiu	3557,76 €
FPU	Kultúrny kyslík	3000 €
FPU	Rukoväť	1 500,00 €
MZV SR	MEMOGYM	5000 €
Spolu:		13057,76€
		16089,2€

Stav na účte k 31.12.2017	2732,84
Stav v pokladni k 31.12.2017	239,78